

ПРЕПОРАКИ

14та сесија на Работната група 4, „Правда, слобода и безбедност“ (Поглавје 24)

„Преку професионалност и интегритет до транспарентност и отчетност во полициското работење“

08 јули 2024, Хотел „Панорамика“, Скопје

1. Интегритетот на полициските службеници е од витално значење за обезбедување јавна поддршка, која се зајакнува преку нивното правилно однесување кон граѓаните (употреба на ограничена сила, фер и етичко однесување, употреба на моќ во дозволените граници, еднаквост во спроведувањето на правдата, избегнување на навреди, омаловажување, и дискриминација). Се препорачува Министерството за внатрешни работи (МВР) да ги следи тековните напори на Европската унија за зајакнување на механизмите за полициско работење со интегритет и обезбедување на високо ниво на транспарентност.
2. Се препорачува Министерството за внатрешни работи да продолжи со имплементацијата на препораките на Мисијата на ОБСЕ во врска со спроведувањето на [СТРАТЕГИЈА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА СО ЗАЕДНИЦАТА 2024 - 2026](#) година зајакнувајќи ја работата на Одделението за превенција и воспоставување на долгорочно очекуваното Одделение за централна превентивна координација.
3. Примарна претпоставка која обезбедува интегритет на полициските службеници е начинот на кој се регрутираат и селектираат нови полициски службеници. Договор за вработување со МВР можат да потпишат најдобрите кандидати кои ги поминале сложените процедури за селекција без никаква политичка интервенција и покажале највисоки резултати земајќи ја предвид и нивната мотивација да бидат полициски службеници. Воспоставувањето на целосно интегриран процес на управување со човечките ресурси базиран на заслуги („мерит систем“) треба да биде стратешка цел на МВР и да создаде услови за намалување на распространетите, ендемични нивоа на политичко мешање во полициската функција во сите области.
4. Оперативната независност значи дека полицијата има овластување и дискреција да донесува одлуки за секојдневните операции, вклучително и како да распореди ресурси и да спроведе истраги без мешање од политички чинители. За зајакнување на оперативната независност, Владата треба да размисли за организациско решение. Сите раководни позиции треба да бидат без политичка определба и со задоволување на сите принципи за вработување и унапредување засновани на заслуги. Директорите и другите раководни кадри, вклучувајќи ги и помошниците, треба да бидат на своите позиции без оглед на изборите и менувањето на власта.
5. Покрај исклучителната важност на критериумите за заслуги при регрутирањето полициски службеници (особено оние на раководни позиции), треба да се земат предвид и различностите и родовите аспекти при регрутирањето на сите нивоа. Родовата еднаквост и различноста се клучни за полицијата од повеќе причини. Различните тимови носат различни перспективи и искуства, кои можат да го подобрат решавањето на проблемите и донесувањето одлуки. Полициската сила која ја одразува различноста на општеството има поголема веројатност да стекне доверба од заедницата и да изгради цврсти односи со различни групи во општеството.
6. Министерството за внатрешни работи треба да го подобри тестот за мерење на интегритетот на полициските службеници, кој е солидна алатка за оценување на интегритетот во европски рамки. Овој тест може да понуди позитивни резултати. Сепак, со оглед на неговата инвазивна природа треба да се применат други соодветни мерки пред неговата примена. Овој тест мора да се користи со најголема претпазливост и под професионално водство и контрола, односно неопходни се институционална експертиза и ресурси кои МВР треба да ги обезбеди. Според

практиките, тестирањето на интегритет може да се примени кога има причина, и кога нема причина за да се изврши проверка добивајќи форма на отворено и прикриено тестирање. Овие четири елементи може да се комбинираат за да создадат различни системи за тестирање на интегритетот. Тестот за интегритет не може да се користи како антикорупциска алатка со широк спектар, туку како насочен механизам за сомнителни сериозни престапи од поединци или група.

7. Витален предуслов за соодветен надзор на работата на полицијата се пристапните канали преку кои граѓаните можат да ги поднесат своите поплаки - директно до полицијата, како и до другите надворешни механизми. За да се разбере како функционираат постојните механизми, се препорачува МВР да преземе иницијатива за отворена дискусија за ефективност на постојните алатки за собирање, ажурирање, управување и постапување по претставките од граѓаните. Во овој дијалог е значајно учеството на граѓанските платформи претставници од релевантните институции, како и меѓународни полициски тела. Најверојатно ќе се разговара и за потребата од формирање на специјално одделение за жалби во МВР.
8. И покрај значителниот напредок во обезбедувањето на јавниот ред и мир, како и поголема безбедност на граѓаните, МВР со својата водечка улога меѓу органите на управата треба да продолжува да го подобрува концептот на полициско работење во заедницата преку изнаоѓање решенија за проблемите со кои најмногу се соочуваат граѓаните. Како пример: гласна музика навечер и други видови гласни комуникации за кои има регулатива, но не се спроведува или не влијае на обесхрабрување на прекршителите; барање ефективно решение за проблемот со кучињата скитници на улица; барање решение за спречување на палење на загадувачки предмети или палење стрништа; строги санкции за возачите кои манифестираат насилство и ја нарушуваат безбедноста на јавните простори.
9. За да се постигне поголем интегритет на полициските службеници, примарните и континуираните програми за обука (според годишниот план за обука во МВР) треба да вклучуваат теми кои ќе понудат продлабочено знаење за полицискиот интегритет и професионалното полициско однесување. Содржините кои значително ќе придонесат за зголемување на интегритетот се однесуваат на обука за конфликт на интереси во полициското работење, ризиците од таквите практики и укажување на превентивни активности. Сите форми на образование треба да се спроведуваат на сите нивоа во рамките на полициската организација (питомци и сите раководни нивоа). Сепак, експертите посочуваат дека клучен аспект поврзан со интегритетот е лидерство и како тоа се практикува на различни хиерархиски нивоа.
10. Водењето со пример е камен-темелник на етичкото лидерство и спречувањето на корупцијата во спроведувањето на законот. Преку нивните постапки и однесување, лидерите ги поставуваат стандардите за етичко однесување, создавајќи култура која ја отфрла корупцијата на сите нивоа. Лидерите се првата линија на надзор и треба да бидат првите кои ќе поминат низ обуките за стекнување на знаење за тоа што значи еден позитивен пример за другите полициски службеници.
11. Усвојувањето на [Планот за интегритет на Министерството за внатрешни работи за 2023-2025](#) година претставува позитивен чекор. Подготовката на следниот План за интегритет ќе има бенефит од вклучување на претставници од академската заедница, граѓанскиот сектор, други професионални организации, меѓународни партнери итн. За да се потенцира значењето на Планот за интегритет да биде доставен до сите полициски службеници.
12. Полициското работење во заедницата како концепт и развиена методологија се стреми да ја зголеми довербата на граѓаните во полицијата што истовремено значи поголем кредибилитетот и легитимност на полициските активности во заедниците. Идејата се заснова на локален ангажман што претпоставува дека одлучувањето и управувањето треба бидат децентрализирани. Во децентрализиран систем на одлучување постојат подобри услови за зголемување на отчетноста на полициските службеници, а со тоа да се зголеми и одговорноста

кон заедницата. Кога службениците можат да бараат самостојно решенија за проблемите и имаат мандат да преземаат ризици нивната одговорност ќе биде поголема.

13. Собранието на Република Северна Македонија (и неговите надлежни комисии), како најважна инстанција за контрола на безбедносниот сектор, вклучувајќи ги и надзорните полициски механизми, треба да практикуваат чести расправи за нивото на усогласеност и ефективност во надзорот на надлежните институции: Министерство за внатрешни работи, Јавно обвинителство и Народен правобранител во чии рамки е предвидено дејствување на граѓанските организации. Шест години по формирањето на телото за надворешен надзор на полицијата е значаен период кој овозможува проценка на напредокот и слабостите.
14. Со забрзување на усвојувањето на предложените измени на Законот за Народен правобранител, со кои мандатот на избраните тројца претставници од граѓанските организации ќе се продолжи од 1 на 3 години, ќе се зајакне улогата на Механизмот за надворешен надзор познат како Народен правобранител плус.
15. Се препорачува да се разгледа можноста за креирање на механизам за воспоставување рамнотежа на одговорност меѓу полицијата, политичкиот ешалон и граѓаните. Постои неопходност од зачувувањето на полициската оперативна независност и обезбедувањето демократска одговорност пред политичкиот ешалон и јавноста. Полицијата не може да работи во средина без политички надзор.